

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Boeddhisme en wetenschap: Welk boeddhisme?

Drees, W.B.

Citation

Drees, W. B. (2005). Boeddhisme en wetenschap: Welk boeddhisme? *Vorm En Leegte, Respons Op Dalai Lama*, 34-35. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/11712>

Version: Not Applicable (or Unknown)

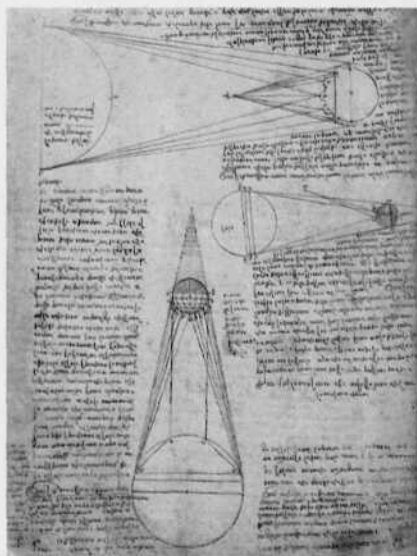
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/11712>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

“Onze samenleving zal niet dezelfde blijven”, waarschuwt hij. “Niet alleen onder de bevolking in ballingschap, maar ook zodra wij de Tibetanen in Tibet weerzien, zullen veranderingen zichtbaar worden. Wetenschappelijke kennis zal dienstbaar zijn aan het behoud, het onderwijzen en het verbreiden van het boeddhisme onder nieuwe generaties Tibetanen. Daarom is het hoogst noodzakelijk dat wij hiermee een begin maken.”

De bestudering van de moderne wetenschap – die volgens de Dalai Lama als eigentijdse vorm van waarheidsvinding zeer veel gemeen heeft met het boeddhisme – zal naar zijn mening een diepgaand vertrouwen in de leer van de Boeddha teweegbrengen. Sterker, zijn uitlatingen wekken de indruk dat hij het als een religieuze plicht beschouwt dat deze monniken zich hierin verdiepen. Tijdens *Mind and Life VI*, gewijd aan de moderne fysica en kosmologie, vroeg een toehoorder aan de Dalai Lama waarom

hij zoveel waarde hecht aan wetenschappelijke antwoorden op kosmologische zijnsvragen. De historische Boeddha liet dergelijke vragen immers geheel buiten beschouwing omdat zij niet bijdroegen aan het wegnemen van lijden. Daarop antwoordde de Dalai Lama dat men het pad naar verlichting pas goed kan bepalen nadat men heeft vastgesteld wat de aard van de werkelijkheid is. Wat zijn de feiten? De moderne kosmologie maakt daarvan deel uit, meent de Dalai Lama.

De beste wetenschappelijke kennis dient dan ook in boeddhistische uiteenzettingen te worden verwerkt.

Betwist gezag

Hoewel de Dalai Lama als geestelijk en wereldlijk leider van het Tibetaanse volk in hoog aanzien staat, leert de geschie-

Welk boeddhisme?

Wim Drees

In mijn leven heb ik me tot nu toe vooral bezig gehouden met de interactie van christelijk geloof en natuurwetenschap. Atheïsten die christelijk geloof als achterhaald willen typeren, zien de geschiedenis als één lange serie veldslagen, met nederlaag na naderlaag voor kerk en geloof. Dit beeld moet op z'n minst worden bijgesteld. De incidenten waren géén botsingen tussen het geloof en de wetenschap, maar tussen gelovigen onderling. En tussen wetenschappers onderling. Telkens

weer gaat het over de vraag welke versie van het geloof als het eigenlijke geloof mag gelden, en soms ook over de vraag wat als wetenschap telt. Door zich op 'de wetenschap' te beroepen, proberen hervormers en orthodoxen hun gelijk te halen. Zou het voor boeddhisme anders zijn?

In een gesprek over 'geloof en wetenschap' worden vaak die aspecten van wetenschap én die citaten uit de religieuze traditie opgepikt die de spreker goed uitkomen. Zo schrijft de Dalai Lama: "alleen degenen die onbevooroordeeld en goed

op de hoogte zijn hebben belangstelling voor het boeddhisme". Anderen, die minder harmonie zien, zijn niet goed op de hoogte! Zo kan je makkelijk gelijk krijgen. Zowel wetenschap als boeddhisme zijn echter zulke grote en complexe bouwwerken, of eerder nog steden met vele bouwwerken in verschillende stijlen, dat het onzinnig is om over de relatie van hét boeddhisme en dé moderne wetenschap te spreken.

Ik vind het 'Wetenschap voor Monniken' project uiterst boeiend en belangrijk. Ik denk dat in de natuurwetenschappen echte inzichten verworven zijn, en dat het daarom vroom zelfbedrog is om de ogen te sluiten voor die kennis. Als filosoof die geïnteresseerd is in de waarheid van ideeën, zie ik géén andere levensvatbare weg. Maar als wetenschapper die over godsdiensten nadenkt, heb ik ook grote vragen bij deze weg. 'Het boeddhisme' zal er niet ongeschonden uitkomen, maar er door veranderen. Modernisering is intellectueel nodig, moreel ook wenselijk (waarom zieken met minder dan de beste kennis afschepen?), maar maakt niet per se gelukkiger. Nieuwe kennis en een ander beeld van ons zelf en onze wereld kan onrust geven, onzeker maken, bestaande tradities en gemeenschappen verstoren. Met het 'Wetenschap voor Monniken' project zet de Dalai Lama een belangrijke stap op weg naar een ongewisse toekomst.

■ Prof. dr. W.B. Drees is hoogleraar Godsdienstwijsbegeerte, zedekunde en encyclopedie van de godgeleerdheid aan de Universiteit Leiden, waar hij onder meer doceert aan de opleiding Wereldgodsdiensten.